

Weer ziende

De legende luidt in algemeen Nederlands als volgt. Ik heb gehoord, dat er een heilige jonkvrouw geweest is, Oda genaamd, van koninklijk geslacht, geboren in Schotland. Deze jonkvrouw was blind geboren en zij hoorde zeggen, dat bij het graf van St. Lambertus te Luik wonderlijke tekenen geschieden. Met verlof van haar ouders is zij toen – onder goede begeleiding – ter bedevaart gegaan. Toen zij bij de stad Luik kwam en haar reisgenoten zeiden, dat zij de St. Lambertuskerk zagen, liet zij zich van de wagen tillen en begon te bidden. Aanstonds werd zij ziende. Zij dankte O.L. Heer en St. Lambertus. Tot aandenken aan dit mirakel, bouwde men daar een kapel. Toen Oda weer gezond was geworden en een 'schoen suverlike ioncfrou was', wilden haar ouders en familie haar volgens hun stand uithuwelijken tegen wil en dank, want zij had haar zuiverheid aan God beloofd. Oda riep toen een van haar trouwste dienaren en twee jonkvrouwen bij zich en gaf hun te kennen, dat zij in het geheim uit Schotland wilde vluchten, om niet gedwongen te worden haar zuiverheid prijs te geven. Zij trok een pelgrimskleed aan en ging ter bedevaart naar Rome en St. Michaël. Vandaar reisde zij naar Peelland 'ende woende te Venrade, op die stede daer nu onse nyen peertstal, voer des heeren huys is, met eenen dienre ende twee ioncfrouwen, inden tijden,' dat Sint Hubertus (+ 727) gestorven was. 'Ende sechden duc (= dikwijls), dat daer op die stede, omtrient daer oer woenynghe was, te Rade (= Venray), solde comen een heilige vergaderynghe van susteren.'

Volksverhalen

elland

Daar er veel oorlog in het land was, woonden er toendertijd een aantal boeren, afkomstig uit Wickrath, vanwaar zij verdreven waren. Zij woonden op Lijskens Bans hofstede. Deze boeren bezorgden Oda en haar huisgenoten grote overlast. Daarom trok Oda weg uit Venray, door de Peel, naar het naar haar genoemde Sint-Oedenrode, waar nu (XVe eeuw) een kanonie te harer eer bestaat.

Toen Oda Maresselen (= Merselo) naderde 'ende quam opten berch aan die wijntmoelen (= Molenklef) tussen Ray ende Marssele, soe sach sij rouwelijk om nae dat dorp van Venrade daer sij geern gebleven had'. Zij knielde en bad dat Venray nooit verwoest of verbrand zou worden door vijanden en dat geen vreemde boeren overlast zouden bezorgen, noch zich te Venray zouden vestigen en dat Venray gevrijwaard zou blijven van pest en niet vanuit andere plaatsen daar zou worden binnen gebracht.

ilijg huisje

En aldus omziende, verliet zij het dorp Venray 'ende soe heyt die berch noch den omsienden berch. Ende daer steet noch een heilige stoxken (klein heilig huisje) ter memorien, en de alst schijnt, soe ist soe tot deser tyt geschiet, dat sinten Oda gebeden heeft voer dat deerp van Venrade. Dit heb ic eendeels gelesen ende eendeels van gueden alden luyden gehoert.' Tot zover de legende.

rselo

Op de plaats van het oude 'stoxken', verrees later het Sint Oda-kapelletje met het beeld uit de 16e eeuw, dat in 1971 gestolen en teruggevonden werd. Hierover volgen later gegevens. Het is opmerkelijk, dat Oda haar weg neemt over Merselo en de Bakelse dijk. Merselo ziet men in de legende op twee manieren geschreven, nl. Maresselen en Marssele. In de leenakte van Gelre vindt men in het jaar 1461 de naam Marisloe vermeld, en in het Hertogelijk Archief van 1346/7 'Marislo.' De naam is echter vele eeuwen ouder, want in een oorkonde van het klooster Gerresheim (Düsseldorf) uit de jaren 923-926 vinden wij Meresloe – soms verward met Meerlo, dat in de Middeleeuwen echter Myrllaer heette –. Uit de legende kan men opmaken, dat in het jaar 1977 het feit herdacht kan worden, dat 1250 jaar geleden St. Oda in Venray verbleef!

asakker

Er was nog een ander middeleeuws kapelletje in de parochie Venray, namelijk te Oostrum, dat gebouwd werd omsteeks 1350. Meerdere malen werd deze kapel vergroot en is sinds 1938 de parochiekerk van Oostrum. Aan het ontstaan van het oorspronkelijke kapelletje te Oostrum is een lieflijk volksverhaal verbonden. Het was in het voorjaar, in de meimaand, tijd om het vlas te wieden. Een landman ging naar zijn akker en terwijl hij wiede, vond hij een beeldje van O.L. Vrouw. Tevens hoorde hij een stem, die hem zei: 'Hier wil ik rusten'. De man was verwonderd en begreep er niets van. Toen hij later thuis over het beeld nadacht, besloot hij een kapelletje te bouwen op de akker en het beeld erin te plaatsen, want zij heeft toch gezegd, dat zij daar wilde rusten. Hij stelde echter de voorwaarde, dat zijn vlas goed moest gedijen.

's Anderdaags teruggekeerd naar zijn bouwland, zag hij dat het vlas welig opgeschoten was. Het wonderlijke was, dat het vlas blauw was van de bloempjes, die als regel pas enkele weken later tevoorschijn kwamen, omstreeks het feest van St. Jan (24 juni). Ook de lieden uit de omtrek zagen, wat op de akker geschied was en stonden verbaasd over dat vlas 'zoo lange vóór het getij'. Hieruit begrepen zij, dat Maria hier vereerd wilde worden. Het kapelletje werd